

Vergaderjaar 1995–1996

24 219

Wijziging van het Wetboek van Strafvordering in verband met de verlengingsprocedure van voorlopige hechtenis

Nr. 5

VERSLAG

Vastgesteld 27 september 1995

De vaste commissie voor Justitie¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen.

Onder het voorbehoud dat de hierin gestelde vragen en gemaakte opmerkingen tijdig zullen zijn beantwoord, acht de commissie de openbare behandeling van het wetsvoorstel voldoende voorbereid.

I. ALGEMEEN

1. De regeling van de verlengingsprocedure voorlopige hechtenis in eerste aanleg

De leden van de CDA-fractie merken op dat de Commissie Herijking Wetboek van Strafvordering naar aanleiding van een aantal bedrijfsongelukken die leidden tot ontijdige beëindiging van de voorlopige hechtenis, onderzoek heeft gedaan naar de oorzaak daarvan. Bedrijfsongelukken blijken onder andere te worden veroorzaakt door fouten als gevolg van het grote aantal voorgeleidingen en het daarmee gepaard gaande vervoer van gedetineerden en het circuleren van dossiers. Op grond van de uitkomsten van het onderzoek heeft de commissie voorstellen gedaan die strekten tot een ingrijpende vereenvoudiging van de verlengingsprocedure in eerste aanleg en een daarvan afgeleide in hoger beroep.

Nadere overweging van de uitgebrachte adviezen heeft de regering ertoe geleid dat zij toch afziet van het voorstel tot vereenvoudiging van de verlengingsprocedure met betrekking tot het bevel tot voorlopige hechtenis in eerste aanleg. Grond voor deze keuze is dat van verscheidene kanten zwaarwegende argumenten zijn aangevoerd die pleiten voor de handhaving van een regelmatige rechterlijke toetsing.

Dit besluit tot handhaving van de bestaande voorschriften in eerste aanleg leidt de leden van de CDA-fractie tot de vraag of ter vermindering van fouten in de toekomst dan geen andere casu quo personele consequenties moeten worden getrokken. Ligt het niet in de rede dat dan bijvoorbeeld de parketpolitie, het openbaar ministerie (OM), de rechterlijke macht en de administratieve ondersteuning worden uitgebreid om de werkdruk die er is als gevolg van het grote aantal verplaatsingen en voorgeleidingen, te

¹ Samenstelling:

Leden: V. A. M. van der Burg (CDA), voorzitter, Schutte (GPV), vacature D66, Korhals (VVD), Janmaat (CD), De Hoop Scheffer (CDA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Van de Camp (CDA), Swildens-Rozendaal (PvdA), ondervoorzitter, M. M. van der Burg (PvdA), Scheltema-de Nie (D66), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), Zijlstra (PvdA), Aiking-van Wageningen (GN), Rabbae (GroenLinks), J. M. de Vries (VVD), Van Oven (PvdA), Van der Stoel (VVD), Dittrich (D66), Verhagen (CDA), Dijkman (PvdA), De Graaf (D66), Rouvoet (RPF), B. M. de Vries (VVD), O. P. G. Vos (VVD). Plv. leden: Koekkoek (CDA), Van den Berg (SGP), Van Vliet (D66), Van Blerck-Woerdman (VVD), Marijnissen (SP), Biesheuvel (CDA), Bremmer (CDA), Doelman-Pel (CDA), Van Traa (PvdA), Van Heemst (PvdA), Bijleveld-Schouten (CDA), Rehwinkel (PvdA), Vliegthart (PvdA), Boogaard (GN), Sipkes (GroenLinks), Rijpstra (VVD), Middel (PvdA), Te Veldhuis (VVD), Van Boxtel (D66), Van der Heijden (CDA), Apostolou (PvdA), Versnel-Schmitz (D66), Leerkes (U55+), Van den Doel (VVD), Weisglas (VVD).

verlichten om aldus de fouten te voorkomen die aanleiding gaven tot de instelling en de aanbevelingen van de commissie-Moons. Dreigt deze keuze om geen vereenvoudigingen aan te brengen in de procedurevoorschriften in eerste aanleg, de capaciteit voor de strafzittingen niet blijvend onder druk te plaatsen als gevolg van de belasting zoals die voortkomt uit de huidige voorschriften ten aanzien van de rechtsbescherming met betrekking tot voorlopige hechtenis in eerste aanleg? Er zijn immers al signalen geweest dat rechtbanken afhandeling van strafzaken dreigden te gaan beperken omdat het werkaanbod te groot wordt. De leden van de CDA-fractie vragen of de regering van dergelijke voornemens op de hoogte is. Tevens vragen zij een overzicht van werkvoorraden en afhandelingstermijnen van strafzaken bij de diverse rechtbanken.

Na bestudering van het voorstel zijn de leden van de CDA-fractie tot de conclusie gekomen dat een aantal consequenties van het niet doorvoeren van vereenvoudigingen ter ontlasting van het justitiële apparaat niet wordt getrokken, hetgeen naar hun voorlopige oordeel het gevaar in zich bergt dat de afdoening van strafzaken vertraging zal oplopen en dat fouten zullen worden gemaakt die leiden tot invrijheidstellingen die maatschappelijk moeilijk aanvaardbaar zijn.

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van dit wetsvoorstel. Zij delen de bezorgdheid van de commissie-Moons over het groeiende maatschappelijke ongenoegen en de afbreuk aan de geloofwaardigheid van de strafrechtspleging bij ontijdige beëindiging van de voorlopige hechtenis. Terecht wijst de regering er in de memorie van toelichting op dat de voorlopige hechtenis – zijnde het meest ingrijpende dwangmiddel – aan strenge vormvoorschriften gebonden moet zijn.

De leden van de VVD-fractie zijn er vooralsnog niet van overtuigd dat de vereenvoudigingsprocedure beperkt moet blijven tot de gang van zaken in hoger beroep. Zij hechten grote waarde aan de voorstellen van de commissie-Moons ter zake. Het groeiende maatschappelijke ongenoegen en de afbreuk aan de geloofwaardigheid van de strafrechtspleging beperken zich niet tot incidenten in appelprocedures. De leden van de VVD-fractie verzoeken de regering nogmaals in extenso uiteen te zetten waarom de beoogde vereenvoudiging zich niet tevens tot de procedure in eerste aanleg kan uitstrekken.

De leden van de D66-fractie hebben met instemming kennis genomen van het wetsvoorstel.

Deze leden steunen de regering in haar afwijzing van de voorstellen van de commissie-Moons, waar het betreft het afschaffen van de periodieke toetsing van de voorlopige hechtenis. Voorarrest is een diep ingrijpend middel. Een toetsing elke 30 dagen door de Raadkamer is een waarborg voor de verdachte dat zijn zaak even zo vaak aandacht krijgt van zowel het OM als de rechter. Daarnaast hebben deze leden begrip voor de aangevoerde praktische bezwaren tegen de voorstellen van de commissie. Het zou nog maar zeer de vraag geweest zijn of het verdwijnen van de periodieke toetsing tot minder ongelukken leidt, zo daar al sprake van is.

De leden van de D66-fractie menen te weten dat het vervoer van verdachten uit de diverse huizen van bewaring naar de raadkamerzitting in de praktijk nog al eens voor problemen zorgt. Het gedetineerdenbusje loopt vertraging op in het verkeer, de zitting loopt uit, hetgeen tot produktiviteitsverlies leidt bij rechters, officieren van justitie en advocaten. Is in deze situatie verbetering opgetreden? Zo ja, door welke maatregelen is die verbetering bereikt? Indien het probleem zich in de praktijk nog

steeds met regelmaat voordoet, aan welke oplossingen van dit vervoersprobleem denkt de regering dan?

In dit verband vragen de leden van de D66-fractie de regering in te gaan op de mogelijkheid van het horen van verdachten via de beeldtelefoon. Hoe verloopt het experiment? Zijn alle betrokkenen in dit stadium tevreden over deze wijze van communicatie met de verdachten?

Tast het indirecte contact de kwaliteit van de rechtspleging aan?

De leden van de D66-fractie onderschrijven dat de periodieke rechterlijke toetsing een legitimerende functie heeft voor het verlengen van de gevangenhouding en dat het een wezenlijke waarborg is bij de toepassing van het ingrijpende dwangmiddel van voorlopige hechtenis. In dit verband vragen de leden van de D66-fractie hoe artikel 21 Sv – met ingang van 1 januari 1994 in werking getreden – in de praktijk functioneert. Krachtens dit artikel mag de raadkamer verlenging gevangenhouding uit één rechter bestaan. De situatie kan zich voordoen dat de alleenzittende rechter bij de eerste beslissing over de gevangenhouding, toen de raadkamer meervoudig was samengesteld, door zijn twee collega's werd overstemd en dat hij als unus iudex die meerderheidsbeslissing als het ware opzij zet. Ook kan de situatie zich voordoen dat de unus iudex niet bij de eerste beslissing aan de raadkamer heeft deelgenomen. Hij kan met zijn beslissing die van drie rechters naast zich neerleggen. Zie ook het Advocatenblad nr. 17 uit 1994 bladzijden 750 en 751.

Zijn er veel verlengingsbeslissingen van de alleenzittende rechter geweest, waar de officier van justitie of de verdachte het niet mee eens zijn geweest en die een appel hebben opgeleverd? Heeft het Gerechtshof de desbetreffende beslissingen bekrachtigd? Is uit deze gegevens af te leiden hoe het nieuwe stelsel functioneert? De leden van de D66-fractie verzoeken de regering hierop in te gaan.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van dit wetsvoorstel. Zij onderstrepen de opvatting, verwoord in de inleiding, dat voorlopige hechtenis het meest ingrijpende dwangmiddel in het stelsel van strafvordering is. Dit kan niet worden ten uitvoer gelegd zonder wettelijke grondslag en dient onderworpen te zijn aan rechterlijke controle. In het verleden hadden deze leden nogal eens kritiek op de naar hun mening ongenueanceerde wijzigingen van het Wetboek van Strafvordering, die meer dan eens ten koste gingen van de rechten van verdachten. De thans ter tafel liggende voorstellen geven blijk van een zorgvuldige afweging van belangen.

Het stemt deze leden tot tevredenheid dat de regering de door diverse instanties verstrekte adviezen ter harte heeft genomen. Dit komt onder andere tot uiting door de handhaving van een (maandelijke) rechterlijke toetsing.

Eveneens spreekt het de aan het woord zijnde leden aan om een voortvarende behandeling van appenzaken te bepleiten, zodat de duur van de voorlopige hechtenis in de appelfase beperkt kan blijven tot een termijn van maximaal zes maanden.

De leden van de GPV-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van dit wetsvoorstel. Op hoofdlijnen kunnen deze leden instemmen met de door de regering gemaakte keuzen. Op onderdelen stellen deze leden enkele vragen en suggereren zij enkele aanvullingen dan wel wijzigingen van het voorstel van wet.

De leden van de GPV-fractie kunnen zich vinden in de opvatting van de regering dat de rechter een zelfstandige bevoegdheid en verantwoordelijkheid behoort te behouden voor de beoordeling van de noodzaak van het voortduren van de vrijheidsbeneming van de verdachte en de voortgang van de strafrechtelijke procedure. Daarmee wordt naar de opvatting van de genoemde leden recht gedaan aan de inhoud en strekking van artikel 5 vierde lid EVRM waarin de periodieke rechterlijke

beoordeling van het voortduren van het voorarrest als recht van de verdachte wordt gezien. Die rechterlijke toetsing moet ook met de vereiste zorgvuldigheid plaatsvinden. Verwijzend naar de onlangs gecreëerde mogelijkheid (Staatsblad 591, 1993) dat de verlenging van de voorlopige hechtenis door een alleensprekende rechter kan worden behandeld, in gevallen waarin de ernst van het delict al of niet in combinatie met gewichtige redenen van maatschappelijke veiligheid de grondslag vormt voor de toepassing van de voorlopige hechtenis, vragen de leden van de GPV-fractie of het gevaar bestaat dat deze mogelijkheid een ontwikkeling in gang zet waarin alle beslissingen over verlenging van de voorlopige hechtenis door een alleensprekende rechter worden genomen en de mogelijkheid dus hoofregel wordt. Kan dan nog wel gesproken worden van «vereiste zorgvuldigheid»? Moet de unus iudex geacht worden in volle vrijheid te kunnen oordelen? Zal het niet zo zijn dat deze zich merendeels conformeert aan de beschikkingen van de meervoudige kamer om slechts bij zeer duidelijke gevallen een vordering tot verlenging af te wijzen? De leden van de GPV-fractie geven er de voorkeur aan de beslissing tot verlenging van de voorlopige hechtenis in handen te geven van een meervoudige kamer. Deze leden zien dat als een versterking van de legitimiteit van die beslissingen. Voorts wordt daarmee duidelijk dat iedere beslissing over de voorlopige hechtenis van een verdachte door een meervoudige kamer moet worden genomen. Ter vermindering van het werklastverhogende effect suggereren deze leden een verlenging van de termijn gedurende welke het bevel tot gevangenneming of gevangenhouding van kracht is tot vijfenveertig dagen en een eenmalige verlenging van dit bevel voor een termijn van ten hoogste vijfenveertig dagen. De totale duur van de voorlopige hechtenis voor aanvang van het onderzoek ter terechtzitting in eerste aanleg blijft dan maximaal honderd dagen.

De leden van de SP-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van dit wetsvoorstel. Zij begrijpen dat hiermee een aanzienlijke verlenging van de voorlopige hechtenis wordt verwezenlijkt.

De leden vragen of dit voorstel een juiste oplossing is voor de geschetste problematiek en of alternatieven voldoende zijn onderzocht. Is het juist dat de oorzaken gezocht moeten worden in een onderbezetting dan wel overbelasting van de rechterlijke macht en het openbaar ministerie?

De leden van de SP-fractie begrijpen uit het voorstel dat een vereenvoudiging van de verlengingsprocedure vooral is bedoeld om «bedrijfsongelukken» voor de toekomst te verminderen. De leden zijn benieuwd te vernemen in welke mate met het huidige wetsvoorstel dergelijke bedrijfsongelukken inderdaad worden voorkomen. Komen de meeste bedrijfsongelukken met andere woorden voort uit fouten bij de huidige verlengingsprocedure?

2. De regeling van de verlengingsprocedure voorlopige hechtenis in hoger beroep

De leden van de CDA-fractie stemmen in met de verruiming van de regeling van de verlengingsprocedure in hoger beroep als voorgesteld.

In het voorstel mag de voorlopige hechtenis voordat de rechter in hoger beroep aanvangt, maximaal zes maanden duren. De systematiek is zo gekozen dat het hof ook een verlengingszitting houdt, uiterlijk vier maanden na de einduitspraak in eerste aanleg.

Hierdoor wordt het mogelijk dat de raadkamer controleert of de rechtbank binnen de straks voorgeschreven termijn van drie maanden na het instellen van het appel het uitgewerkte vonnis heeft ingezonden.

Met het stellen van die termijn is de regering bij een ander wetsvoorstel al tegemoet gekomen aan de kritiek zoals onder andere geuit door mr. A. J. A. van Dorst in zijn inleiding voor het VU-congres. Deze was van

mening dat een tijdlimiet aan de voorlopige hechtenis ervoor zou kunnen zorgen dat de rechtbank haar huiswerk, het appelvonnis, tijdig gereed heeft. Dat wekt de indruk dat de rechtbanken het maken van appelvonnissen moedwillig op de lange baan schuiven. Dat lijkt hun een niet juiste voorstelling van zaken. Hoewel de leden van de CDA-fractie inzien dat een zekere druk op de ketel positief uit kan werken bij de verwerking van vonnissen, vragen zij de regering of er onderzoek is gedaan naar de oorzaak van vertragingen in de uitwerking van appelvonnissen. Graag ontvangen zij een inzicht in die oorzaken.

De leden van de VVD-fractie zijn van mening dat de voorgestelde vereenvoudiging van de procedure met behoud van regelmatige rechterlijke toetsing niet op gespannen voet komt te staan met de vereiste zorgvuldigheid die ten aanzien van verdachten in acht genomen moet worden. Zij vragen wel of de regering verwacht dat de vereenvoudiging zal leiden tot een toeneming van het aantal in hechtenis verkerende personen. Heeft de regering rekening gehouden met de mogelijkheid dat vereenvoudiging van de verlengingsprocedure voorlopige hechtenis mogelijk ook het gebruik daarvan zal bevorderen? Met het aantal van 5316 heenzendingen wegens plaatsgebrek in 1994 in gedachten, vragen zij in dat verband of er momenteel voldoende celcapaciteit beschikbaar is om die eventuele toeneming op te vangen.

De leden van de D66-fractie kunnen zich vinden in de voorgestelde regeling met betrekking tot het hoger beroep inclusief de termijnstelling van 180 dagen. Hun bedenking ten aanzien van de *unus iudex* geldt hier eveneens.

Deze leden vragen de regering of er zich in de praktijk nog problemen voordoen bij de griffies van de rechtbanken om de appelvonnissen tijdig af te werken en conform de afspraak binnen drie maanden aan het Gerechtshof te zenden. Mocht dit niet meer het geval zijn, is er dan een verschuiving waarneembaar naar een vertraagde afwerking van niet-gedetineerden-vonnissen of anderszins?

De leden van de GPV-fractie vragen of de voorgestelde artikelen 75 derde lid Sv en 66 tweede lid Sv wel goed op elkaar aansluiten. Wekt de formulering van beide artikelen niet de indruk dat de door het Hof bevolen «verlengingen» een periode van honderdtachtig dagen niet te boven mogen gaan? Daar zou dan nog de automatische verlenging van zestig dagen na de einduitspraak in eerste aanleg bij komen. Hoe staat de regering tegenover een wijziging van het derde lid van artikel 75 Sv in die zin, dat daarin komt te staan dat de geldigheidsduur van een bevel tot gevangenneming of gevangenhouding, zolang het onderzoek op de terechtzitting in hoogste feitelijke aanleg nog niet is aangevangen, telkens voor een tijdvak van ten hoogste zestig dagen kan worden verlengd, met inachtneming van een maximale geldigheidsduur voor een dergelijk bevel van honderdtwintig dagen? De leden van de GPV-fractie herhalen hun vraag ten aanzien van beslissingen tot verlenging van de voorlopige hechtenis door een meervoudige kamer.

De leden van de SP-fractie stellen vast dat de regering de opvatting van de commissie-Moons volgt dat voor verlenging van de voorlopige hechtenis in hoger beroep meer aanleiding is dan in eerste aanleg. De rechter heeft immers een bewezenverklaring en strafoplegging uitgesproken. Deze leden vragen in welke gevallen voorlopige hechtenis in hoger beroep op dit ogenblik wordt opgeheven en hoeveel gevallen dit betreft. Kan de regering hierover cijfers overleggen?

In het bijzonder vragen deze leden of dit situaties betreft waarbij de rechter op inhoudelijke gronden de opheffing van de voorlopige hechtenis beveelt. Geven deze situaties van opheffing toch geen aanleiding om

rechterlijke toetsing vaker dan in het wetsvoorstel voorzien te laten gebeuren?

Wat bedoelt de regering met het gestelde dat de behandeling van de vorderingen tot verlenging van de gevangenhouding vaak een summier karakter heeft? Past deze opmerking in het licht van bovenstaande?

De leden van de SP-fractie willen nog op het volgende nader ingaan. De regering komt met het voorstel om de termijn waarbinnen de terechtzitting in hoger beroep dient te zijn aangevangen, te bepalen op 180 dagen. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan de huidige praktijk. De leden van de SP-fractie vragen of de regering voornemens is maatregelen te treffen om de lange behandelingsduur in de praktijk te bekorten. Zijn er met andere woorden plannen om de huidige problemen met betrekking tot de lange behandelingsduur aan de bron aan te pakken en zo ja, welke?

Is de regering het eens met de leden van de SP-fractie dat het huidige wetsvoorstel de oorzaken van het probleem niet oplost en daarmee symptoombestrijding is?

3. Behandeling in cassatie

In navolging van de commissie-Moons ziet de regering ervan af om het model van de appelfase eveneens toe te passen op de behandeling in cassatie. De leden van de GroenLinks-fractie betreuren het dat niet ook voor de cassatiefase de adviezen van zowel de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak(NVvR), het OM als de Raad van State zijn gevolgd. Het lijkt deze leden logisch om ook in de cassatiefase een grens te stellen aan de duur van de voorlopige hechtenis. Kent de regering de opvattingen van de strafrechtsgeleerden De Hullu en Wedzinga inhoudende om de duur van de voorlopige hechtenis in cassatie tot een termijn van zes maanden te beperken?

De argumenten die de regering aanvoert voor het van rechtswege voortduren van de voorlopige hechtenis zonder periodieke rechterlijke controle, hebben de leden van de GPV-fractie er niet van overtuigd dat een dergelijke periodieke toetsing kan worden gemist. Vaststellende dat de NVvR, het OM en de Raad van State in hun adviezen juist hebben aangedrongen op een begrenzing van de voorlopige hechtenis in de cassatiefase, verzoeken deze leden de regering dit onderdeel van het voorstel van wet te heroverwegen. De aan het woord zijnde leden geven in overweging, gelet op de inhoud van het voorstel van wet tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering betreffende het proces-verbaal van de terechtzitting en het vonnis, de duur van de voorlopige hechtenis te beperken tot een termijn van zes maanden. Het bevel tot voorlopige hechtenis zou dan na de einduitspraak van het Hof nog negentig dagen van kracht kunnen blijven, waarna deze termijn een maal door het Hof met negentig dagen zou mogen worden verlengd. De termijn van negentig dagen doet recht aan het stadium waarin het proces zich dan bevindt. Alzo wordt een trapsgewijs model bereikt waarbij in eerste aanleg een termijn van dertig dan wel vijfenvierzig dagen, in appel een termijn van zestig dagen en in cassatie een termijn van negentig dagen geldt voor de periodieke rechterlijke controle waarbij bovendien de duur van de voorlopige hechtenis in appel en in cassatie is gemaximeerd.

4. Schorsing van het onderzoek

De leden van de CDA-fractie merken op dat de regering constateert dat de huidige beperking tot drie maanden van de aanhouding van een zaak waarvan de verdachte zich in voorlopige hechtenis bevindt, soms niet voldoet. Desondanks ziet zij geen aanleiding daarvoor de regeling aan te passen. Dat doet bij deze leden de vraag rijzen op welke manier de regering vindt dat zo'n situatie moet worden aangepakt.

De leden van de D66-fractie lijkt het belangrijk dat de rechter in het proces-verbaal van de zitting wel melding maakt van de klemmende redenen die aanleiding hebben gegeven tot schorsing van het onderzoek. Het proces-verbaal geeft zo een duidelijker beeld van hetgeen ter zitting is gepasseerd. Nu de redenen ook uit andere processtukken kunnen blijken, behoeft de vermelding in hun ogen slechts beknopt te zijn. Deze leden willen geen gevolg verbinden aan het ontbreken van een dergelijke vermelding. Door een volzin toe te voegen aan artikel 277a tweede lid in deze trant, wordt de rechter geprikkeld om zich expliciet rekenschap van de schorsing te geven. De leden van de D66-fractie vragen de regering op dit punt in te gaan.

De leden van de SP-fractie begrijpen dat de aanhouding van een zaak waarin de verdachte zich in voorlopige hechtenis bevindt, beperkt is tot drie maanden. De regering heeft al aangegeven dat deze beperking van de aanhouding van de zaak tot maximaal 90 dagen in de praktijk soms niet voldoet, bij voorbeeld indien observatie in het Pieter Baan-centrum noodzakelijk is.

Welke oplossing stelt de regering zich voor, indien na 90 dagen de zaak inderdaad nog niet «zittingsrijp» is? Voortduren van de voorlopige hechtenis heeft dan immers geen wettelijke basis meer.

5. Reparatie van termijnverloop

De leden van de D66-fractie ondersteunen het voorstel van de regering om geen reparatie van termijnverloop mogelijk te maken.

De leden van de GroenLinks-fractie spreken hun waardering uit dat de aanvankelijke gedachte om een reparatie van termijnverloop op te nemen, verlaten is. Deze leden hebben in het verleden al herhaaldelijk kenbaar gemaakt tegen een dergelijke benadeling van verdachten de grootst mogelijke bezwaren te hebben.

6. Schorsing van de voorlopige hechtenis

De leden van de D66-fractie zijn nog niet geheel overtuigd van de afwijzing door de regering van het voorstel van de commissie om de korte onderbrekingsbevoegdheid in te voeren. De Commissie van Veen had indertijd het voorstel gedaan dat het OM de bevoegdheid zou krijgen te beslissen over een kort niet-begeleid verlof van maximaal drie dagen. De onderbreking zou niet in mindering op de voorlopige hechtenis worden gebracht. De commissie-Moons had dit voorstel overgenomen.

Het komt regelmatig voor dat verdachten verzoeken om een kortdurende schorsing, bij voorbeeld om een huwelijk, geboorte of begrafenis van een naaste bij te wonen. Een verdachte die enige kans op inwilliging van zijn verzoek wil maken, zal bewijsstukken dienen te overleggen (trouwkaarten, verklaring van de gynaecoloog of overlijdensbericht). In de praktijk komt de officier van justitie in raadkamer regelmatig tot dezelfde conclusie als de rechter die uiteindelijk op het verzoek beslist, indien het een belangrijke en bewijsbare gebeurtenis betreft. Niet valt in te zien, waarom het OM dan niet formeel op dergelijke verzoeken zal kunnen beslissen. Het argument dat het OM een taakverzwaring vreest, lijkt de D66-leden van beperkte waarde. Teneinde een raadkamerzitting goed voor te bereiden, zal een officier van justitie toch ook de door de verdachte ingezonden bewijsstukken bestuderen en controleren op hun juistheid door informatie bij derden in te winnen. Hooguit het horen van de verdachte op het verzoek kan organisatorisch extra werkzaamheden vergen. Uiteraard is grote snelheid geboden, aangezien de aard van dit soort verzoeken met zich meebrengt dat het verzoek door verloop van tijd kan worden achterhaald (de begrafenis is geweest, het kind is

geboren). Zo ook mr. A. J. A. van Dorst in Delikt en Delinkwent nr. 23 November 1993.

Deze leden kunnen zich voorstellen dat de regeling zó wordt vormgegeven dat een verdachte eerst de officier van justitie met het schorsingsverzoek moet benaderen en bij afwijzing pas de raadkamer. Mocht de officier van justitie twijfel hebben, dan zou hij moeten kunnen bevorderen dat het verzoek van de verdachte aan de raadkamer wordt voorgelegd met inachtneming van de noodzakelijke snelheid. Wellicht levert dit systeem enige tijdwinst op bij de rechter. In elk geval zijn in de ogen van de leden van de D66-fractie de aangevoerde bezwaren niet zo zwaarwegend dat het voorstel om die reden geen serieuze bespreking behoeft. De leden van de D66-fractie verzoeken de regering haar keuze om dit onderdeel van het advies van de commissie-Moons niet over te nemen, te heroverwegen. Mocht de regering bij haar standpunt blijven, dan verzoeken deze leden haar de voor- en nadelen van het voorstel op een rijtje te zetten en inzichtelijk te maken waarom zij tot haar keuze is gekomen.

In het voorgestelde vijfde lid van artikel 80 Sv is als mogelijke sanctie op het indienen van een ongemotiveerd schorsingsverzoek het niet horen van de verdachte opgenomen. De leden van de D66-fractie vragen de regering waarom zij niet gekozen heeft voor een niet-ontvankelijkverklaring. Een dergelijke sanctie lijkt beter in het systeem van de wet te passen.

Het onderscheid dat wordt gemaakt tussen een verzoek tot ontheffing en een verzoek tot schorsing, komt de leden van de GPV-fractie vreemd voor gelet op de regelmatige periodieke toetsing van de voorlopige hechtenis door de rechter. Is het niet redelijk om aan beide verzoeken een motiveringsvereiste te stellen? Het is toch niet de bedoeling dat door ongemotiveerde verzoeken tot opheffing of schorsing een extra periodieke toetsing kan worden uitgelokt? De genoemde leden zien in het vormvereiste van een verplichte motivering een belangrijke drempel voor de verdachte om niet zonder meer over te gaan tot het indienen van een verzoek tot opheffing of schorsing. Ook de sanctie: niet horen of oproepen, komt de genoemde leden vreemd voor. Waarom is niet gekozen voor een niet-ontvankelijkverklaring in het verzoek?

II. ARTIKELLEN

Artikel I

Onderdeel A

Artikel 66, tweede lid

De leden van de GPV-fractie menen dat de in dit artikel voorgestelde termijn voor het OM voldoende is om de zaak voor verlenging bij het Hof te krijgen. De genoemde leden vragen of het aanbeveling verdient een experiment te beginnen met uitwerking van gedetineerden-vonnissen binnen twee maanden na de uitspraak (in plaats van de drie maanden na instellen van appel in het kop-staart-wetsvoorstel), zodat het Hof over de volledige stukken kan beschikken bij de eerste verlengingszitting. Als dat lukt, zijn twee termijnen in elkaar geschoven en kan de regering overeenkomstig haar toezegging de termijn voor uitwerking van vonnissen verkorten in het voorgestelde artikel 365a derde lid voor zover het gedetineerde verdachten betreft. Een dergelijke proef zou, zo menen de aan het woord zijnde leden, tevens moeten uitwijzen of dat ook grote vertragingen voor andere vonnissen tot gevolg heeft.

Onderdeel G

Artikel 277a, tweede lid

De leden van de GPV-fractie vragen of de voorgestelde wijziging betekent dat voor de rechter de mogelijkheid vervalt om bij schorsing voor onbepaalde tijd een uiterste termijn te stellen.

Onderdeel H

Artikel 406, tweede lid

De leden van de GroenLinks-fractie vragen de regering eveneens zich de opmerkingen van eerdere strafrechtsdeskundigen aan te trekken wat betreft de regeling van het appel tegen tussenuitspraken. Hoe denkt de minister over hun aanbeveling om een meer algemene regeling voor het appel tegen tussenuitspraken over de voorlopige hechtenis te treffen, inhoudend dat binnen drie dagen na de tussenuitspraak hoger beroep kan worden ingesteld?

De aanvulling van artikel 406 in combinatie met de wijziging in artikel 71 eerste lid is kennelijk bedoeld voor de gevallen waarin bij tussenvonnis een beslissing wordt genomen over de aanvang of de voortdrijving van de voorlopige hechtenis. Een inbreuk op het in artikel 406 eerste lid verwoorde concentratiebeginsel lijkt de leden van de GPV-fractie gerechtvaardigd, gelet op de grote gevolgen die de voorlopige hechtenis heeft voor het leven van de verdachte. De genoemde leden menen dat er argumenten zijn te noemen om beslissingen die gelijktijdig met de einduitspraak worden gegeven, uit te zonderen van de voorgestelde regeling. De rechter baseert dan de voortdrijving van de detentie niet meer op een voorlopig oordeel over de schuld van de verdachte en de omstandigheden van het geval, maar op zijn eindoordeel daarover. Dat verstevigt de rechtsgrond van de vrijheidsbeneming, zo is ook de redenering in de memorie van toelichting. Deze leden vragen of de regering bij de wijziging van artikel 71 eerste lid en artikel 406 ook aan de beslissingen bij einduitspraak heeft gedacht en zich bewust is van het processuele gevolg daarvan. Zou in deze gevallen een inbreuk op de concentratiegedachte niet moeten worden heroverwogen? Voorts is het de leden van de GPV-fractie niet duidelijk waarom in het voorgestelde artikel 406 tweede lid naast een afgewezen opheffingsverzoek niet ook een afgewezen schorsingsverzoek wordt genoemd. Daarnaast lijkt het deze leden consistentere om te spreken over opheffing van het bevel tot voorlopige hechtenis. De leden van de GPV-fractie vragen de regering hoe zij staat tegenover een aanvulling van artikel 406 Sv met een regeling die in algemene zin betrekking heeft op tussenuitspraken over de voorlopige hechtenis, inhoudende dat tegen deze tussenuitspraken binnen drie dagen na de tussenuitspraak hoger beroep kan worden ingesteld.

De voorzitter van de commissie,
V. A. M. van der Burg

De griffier van de commissie,
De Gier